

vonnis

RECHTBANK AMSTERDAM

Afdeling privaatrecht

zaaknummer / rolnummer: C/ [REDACTED]

Vonnis van 19 oktober 2022

in de zaak van

de stichting
STICHTING VIRUSWAARHEID.NL,
gevestigd te Rotterdam,
eiseres,
advocaat mr. J.B. Maliepaard te Rotterdam,

tegen

de naamloze vennootschap
ING BANK N.V.,
gevestigd te Amsterdam,
gedaagde,
advocaat mr. B.W.G. van der Velden te Amsterdam.

Partijen zullen hierna Viruswaarheid.nl en ING genoemd worden.

1. De procedure

1.1. Het verloop van de procedure blijkt uit:

- de dagvaarding van 19 oktober 2021 met producties,
- de conclusie van antwoord met producties,
- het tussenvonnis van 2 maart 2022 waarin een mondelinge behandeling is bepaald,
- het proces-verbaal van mondelinge behandeling van 1 september 2022 en de daarin genoemde stukken,
- de brief van mr. R.G.J. de Haan namens ING van 16 september 2022 naar aanleiding van het proces-verbaal.

1.2. Ten slotte is vonnis bepaald.

2. De feiten

2.1. W.C. Engel (hierna: Engel) heeft op 9 januari 2020 Stichting DancaMundo opgericht (hierna: DancaMundo). DancaMundo wil blijkens haar statuten in het algemeen het dansonderwijs ondersteunen en stimuleren en meer in het bijzonder de Latijnse partnerdans. Zij wil dit bereiken door het organiseren van dansreizen, symposia en festivals.

-
- 2.2. Engel, die sinds 2013 bij ING bankiert, heeft op 9 januari 2020 bij ING een zakelijke rekening aangevraagd voor DancaMundo, die op 10 januari 2020 is geopend. Op de bankrelatie tussen DancaMundo en ING zijn de Algemene Bankvoorwaarden (ABV) en de Voorwaarden Zakelijke Rekening van ING (VZR) van toepassing.
- 2.3. Engel heeft vanaf mei 2020 verkondigd dat de door de Nederlandse overheid getroffen maatregelen tegen corona overtrokken zijn en hun doel voorbij schieten. In een interview op 29 mei 2020 heeft Engel gezegd dat hij een rechtszaak aan het voorbereiden is tegen de Nederlandse Staat. Vanaf die datum zijn op de bankrekening van DancaMundo donaties gestort om de aangekondigde rechtszaak te bekostigen. Tot dat moment hadden er op de rekening van DancaMundo geen transacties plaatsgevonden.
- 2.4. Engel heeft op 11 juni 2020 Stichting Viruswaarheid (hierna: Viruswaarheid) opgericht. Bij de akte van oprichting is Engel als enig bestuurder benoemd. Viruswaarheid wil blijkens haar statuten strijden voor het behoud van een democratische rechtsstaat, wat zij onder meer wil bereiken door het voeren van juridische procedures.
- 2.5. Engel heeft op 26 juni 2020 bij ING een zakelijke rekening aangevraagd voor Viruswaarheid. In reactie op deze aanvraag heeft ING bij e-mail van 13 juli 2020 Engel verzocht om, in het kader van de op ING rustende verplichtingen uit hoofde van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de Wet op het financieel toezicht (Wft), een vragenlijst in te vullen, ten behoeve van een door ING op te stellen klantprofiel van Viruswaarheid.
- 2.6. Engel heeft uit hoofde van een overeenkomst van geldlening, gedateerd 29 juli 2020 € 50.000,- geleend van Viruswaarheid. Deze overeenkomst is getekend door Engel voor zich en in zijn hoedanigheid van enig bestuurder van Viruswaarheid. In deze overeenkomst staat dat Divine Investments LTD, een in de Verenigde Emiraten gevestigde rechtspersoon vertegenwoordigd door J. Pols, zich garant heeft gesteld voor de terugbetaling van de lening. Op 30 juli 2020 is een bedrag van € 50.000,- van de rekening van DancaMundo overgeboekt naar J. Bolton in Spanje.
- 2.7. Eind augustus 2020 hebben Engel en ING over en weer ge-e-mailed over de ontvangst en het openen van de klantprofielvragenlijst, waarna Engel bij e-mail van 31 augustus 2020 de door hem ingevulde klantprofielvragenlijst aan ING heeft gestuurd.
- 2.8. Bij e-mail van 10 september 2020 heeft ING aan Engel vragen gesteld over de rekening van DancaMundo en over de aanvraag voor een rekening voor Viruswaarheid. ING heeft onder meer gevraagd wat de reden is dat de rekening van DancaMundo wordt gebruikt voor het ontvangen van donaties ten behoeve van Viruswaarheid. Ook heeft ING gevraagd wat de reden is van een overboeking op 30 juli 2020 van € 50.000,- naar Bolton in Spanje, dit te onderbouwen met documentatie en tevens toe te lichten hoe die transactie verband houdt met de ontvangen donaties van derden en het doel van Viruswaarheid. Verder heeft ING in deze e-mail aan Engel meegedeeld dat de rekening van DancaMundo niet, zoals verzocht door Viruswaarheid, zal worden overgezet naar Viruswaarheid.
- 2.9. Bij e-mail van dezelfde dag heeft Engel ING onder meer het volgende geantwoord: *"(...) Dit is de hele reden dat we het willen over zetten, hier zijn we dus al maanden mee bezig. De stichting dancamundo is voor een ander doel opgezet, overigens is de stichting op*

een lening na nog steeds niet bezig met dat doel, de zaken in Spanje liggen stil en de verwachting is dat deze stichting dan ook dit jaar niet actief zal zijn. De reden dat we deze stichting uberhaupt hebben gebruikt is om de zaken strikt gescheiden te houden van de prive en zakelijke rekening die ik ook bij de ING heb. Fijn dat nu ook door jullie de noodzaak wordt ingezien om dit zo snel mogelijk over te zetten. (...) het doel was om tijdelijk de rekening te gebruiken, half juni hebben wij de stichting virus waarheid opgericht, deze stichting is de stichting die bij de huidige rekening hoort. De rekening had direct moeten worden overgezet, dit is helaas nog steeds niet gebeurd. (...) 29 mei was de uitzending van mijn eerste Weltschmerz optreden, we werden toen overdonderd door de vraag hoe mensen konden doneren, we hebben toen gekozen voor deze rekening omdat deze niet werd gebruikt en een eigen rechtspersoon is. Op deze manier is er zo min mogelijk verstrengeling. Er was haast geboden, we hebben geprobeerd zo snel mogelijk de zaken te regelen. (...) Dit is een lening tbv het project in Fuerteventura er moest een stuk grond aankoop worden afgerond en anders een boete worden betaald. Hier is al eerder een aanvraag voor gedaan bij verschillende banken waaronder ook de uwe. Dit verliep zeer stroperig, vergelijkbaar met de aanvraag van een rekening. (...) Dit houdt geen verband anders dan dat er door het corona beleid geldstromen in het gedrang zijn gekomen. Er is natuurlijk een leningsovereenkomst gesloten, om alles zo ordelijk en transparant te laten verlopen. (...)”

2.10. In reactie op de antwoorden van Engel heeft ING bij e-mails van 15 en 22 september 2020 aan Engel gevraagd de leningsovereenkomst toe te sturen. Dat heeft Engel niet gedaan. In het kader van het eerste kort geding tussen partijen in mei/juni 2021 (zie hierna onder 2.23) heeft Viruswaarheid.nl de onder 2.6 genoemde overeenkomst in het geding gebracht.

2.11. Op 22 september 2020 zijn de statuten van DancaMundo gewijzigd. Uit de akte van statutenwijziging volgt dat de naam is gewijzigd naar Stichting Viruswaarheid.nl (de eisende partij in deze procedure) en dat de artikelen in die statuten, inclusief de doelstellingsbepaling, integraal zijn vervangen door de artikelen zoals vervat in de oprichtingsakte van Viruswaarheid.

2.12. Viruswaarheid is ontbonden en per 1 oktober 2020 uitgeschreven uit het handelsregister van de Kamer van Koophandel.

2.13. Bij e-mail van 7 oktober 2020 heeft Engel ING meegedeeld dat DancaMundo en Viruswaarheid.nl zijn gefuseerd en heeft hij ING verzocht te bevestigen dat Viruswaarheid.nl is gekoppeld aan het rekeningnummer van DancaMundo. Bij e-mail van 16 oktober 2020 heeft ING aan Engel bevestigd dat het rekeningnummer is gekoppeld aan Viruswaarheid.nl en dat zij Engel nog zal berichten over de uitkomst van de beoordeling van het klantprofiel.

2.14. Bij brief van 27 november 2020 heeft ING de bankrelatie met Viruswaarheid.nl opgezegd tegen 27 februari 2021. ING heeft, samengevat, de volgende gronden, tezamen en ieder voor zich, aan de opzegging ten grondslag gelegd:

1. op de rekening van DancaMundo zijn donaties ontvangen ten behoeve van een andere rechtspersoon, te weten Viruswaarheid, wat in strijd is met artikel 5.1 VZR;

2. donaties zijn deels besteed aan een ander doeleinde dan waarvoor deze zijn bedoeld, te weten het verstrekken van een lening voor de aankoop van een stuk grond in Fuerteventura (Spanje). Dit is in strijd met artikel 5.1 VZR en niet bekend is of de donateurs hiermee hebben ingestemd;
3. de leningsovereenkomst is niet aan ING verstrekt, wat in strijd is met artikel 3 ABV en artikel 3.2 VZR;
4. nadat ING om de leningsovereenkomst had gevraagd, is DancaMunco gefuseerd met Viruswaarheid.nl. Deze fusie, zonder voorafgaande toestemming van ING, rechtvaardigt de leningsverstrekking niet. De aanpassing van de statuten van DancaMundo om een grondslag achteraf te creëren voor de lening is in strijd met artikel 2.2 ABV.

In deze brief heeft ING meegedeeld dat zij het vertrouwen in de integriteit van Viruswaarheid.nl is verloren en vanwege bovengenoemde redenen het cliëntenonderzoek in de zin van artikel 5 Wwft niet succesvol kan afronden.

2.15. Bij brieven van 27 november 2020 heeft ING ook de particuliere betaalrekening van Engel en de zakelijke rekening van zijn eenmanszaak opgezegd.

2.16. Tot 30 november 2020 was Engel enig bestuurder van DancaMundo en na naamswijziging van Viruswaarheid.nl. Op 30 november 2020 zijn, naast Engel als voorzitter, een penningmeester en een secretaris toegetreden tot het bestuur en zijn twee personen tot lid van een toezichthoudend orgaan benoemd.

2.17. Bij brief van 3 december 2020 heeft Viruswaarheid.nl bezwaar gemaakt tegen de beëindiging van de bankrelatie, welk bezwaar bij brief van 12 januari 2021 door ING is afgewezen.

2.18. Engel heeft op 30 december 2020 € 50.000 aan Viruswaarheid.nl betaald.

2.19. Eind februari 2021 heeft overleg tussen de advocaten van partijen ertoe geleid dat ING, hangende de aanvraag van Viruswaarheid.nl voor een zakelijke rekening bij meerdere banken, de beëindiging van de bankrelatie enige tijd heeft opgeschort en de rekening alleen heeft geblokkeerd voor uitgaande betalingen.

2.20. Bij e-mail van 2 maart 2021 hebben de advocaten van ING de advocaat van Viruswaarheid.nl gevraagd, samengevat, informatie te verstrekken over de voortgang van de aanvragen van Viruswaarheid.nl voor een zakelijke rekening. Bij e-mail van 8 maart 2021 heeft de advocaat van Viruswaarheid.nl geantwoord dat aanvragen bij Triodos Bank, de Volksbank (Regiobank en SNS) en Bunq Bank waren afgewezen en aanvragen bij Rabobank en ABN AMRO zijn ingediend.

2.21. Bij brief van 10 maart 2021 heeft ING aan Engel en Viruswaarheid.nl meegedeeld dat zij geen aanleiding zag om de beëindiging van de bankrelatie verder aan te houden, onder meer omdat slechts gedeeltelijk informatie was verschaft over lopende aanvragen en van Engel en Viruswaarheid.nl in dat kader meer inspanningen hadden mogen worden verwacht.

2.22. Daarop is het saldo op de bankrekening van Viruswaarheid.nl gereserveerd op een tussenrekening van ING. Viruswaarheid.nl kon niet over het geld op die rekening beschikken en dus geen betalingen ontvangen en/of verrichten.

2.23. Viruswaarheid.nl heeft twee keer een kort geding procedure aangespannen tegen ING. In het eerste kort geding is op 1 juni 2021 vonnis gewezen. In dat vonnis heeft de voorzieningenrechter een ordemaatregel gegeven en na een belangenafweging geoordeeld dat ING, in afwachting van de uitkomst van nog lopende aanvragen voor een zakelijke rekening voor Viruswaarheid.nl bij de Rabobank en ABN Amro, de relatie met Viruswaarheid.nl in ieder geval voor de duur van vier maanden moest voortzetten.

2.24. Bij brief van 1 september 2021 heeft ING Viruswaarheid.nl bericht dat zij heeft besloten om de bankrelatie met Viruswaarheid.nl te beëindigen na afloop van de door de voorzieningenrechter bevolen termijn van vier maanden (per 4 oktober 2021). In deze brief schrijft ING dat er een niet meer te repareren breuk in het onderlinge vertrouwen is ontstaan en dat zij onvoldoende uitvoering heeft kunnen geven aan haar verplichtingen uit de Wft en Wwft ten aanzien van onder meer Viruswaarheid.nl. Aan deze beëindiging heeft ING, samengevat, dezelfde gronden ten grondslag gelegd als vermeld in haar opzeggingsbrief van 27 november 2020.

2.25. Op 7 september 2021 heeft Viruswaarheid.nl een persconferentie gegeven, waarin door Engel onder meer het volgende is gezegd:

“de rechter in het vonnis al heeft vastgesteld dat de wet Wft en Wwft misbruikt zijn (...) en we kunnen niet uitsluiten – zeker met het precedent dat nu is geschapen en met de verontwaardiging in de maatschappij en de plannen om de boeren te onteigenen – dat er wel een aantal acties zullen volgen bij de ING-kantoren. We raden iedereen ook aan om in ieder geval een deel van je geld cash op te nemen, zodat je bent voorbereid op wat er eventueel gaat komen. (...)”

2.26. In het tweede kort geding tussen partijen is op 7 oktober 2021 vonnis gewezen. In dat vonnis heeft de voorzieningenrechter een ordemaatregel gegeven en na een belangenafweging – kort gezegd – geoordeeld dat ING de bankrelatie met Viruswaarheid.nl moest voortzetten totdat in de bodemprocedure in eerste aanleg is beslist over de rechtmatigheid van de opzegging.

2.27. Het Openbaar Ministerie (OM) heeft op 14 februari 2022 in een persbericht bekend gemaakt het civiel onderzoek naar Viruswaarheid.nl te beëindigen. Gebleken is dat de donateurs erop kunnen vertrouwen dat hun geld wordt gebruikt waarvoor Viruswaarheid.nl is opgericht, aldus het OM. De geconstateerde onregelmatigheden (waaronder de lening) zijn voor het OM onvoldoende voor verdere stappen tegen Viruswaarheid.nl of haar bestuurders.

3. Het geschil

3.1. Viruswaarheid vordert – samengevat – bij uitvoerbaar bij voorraad verklaard vonnis:

- I. te verklaren voor recht dat de opzeggingen van 27 november 2020 en 1 september 2021 buiten effect blijven,
- II. te verklaren voor recht dat ING gehouden is aan Viruswaarheid een bankrekening aan te bieden, zolang geen van de andere systeembanken daartoe bereid is en zolang er geen sprake is van overtreding van de Wwft en/of de Wft tijdens Viruswaarheid,
- III. ING te veroordelen om de bancaire relatie met Viruswaarheid te (blijven) continueren op straffe van een dwangsom,
- IV. ING te veroordelen in de proceskosten, daaronder begrepen de nakosten, te vermeerderen met de wettelijke rente.

3.2. Viruswaarheid.nl legt het volgende – samengevat – aan haar vorderingen ten grondslag. De opzegging van de bancaire relatie door ING is onrechtmatig omdat er geen voldoende zwaarwegende grond was voor de opzegging. De door ING aangevoerde gronden moeten worden getoetst naar het moment van de tweede opzegging, dus 1 september 2021. Indien de opzegging rechtsgeldig wordt geacht, dan moet ING op grond van de redelijkheid en billijkheid alsnog een bankrekening aanbieden aan Viruswaarheid.nl (zie de vordering onder II), zodat Viruswaarheid.nl toegang krijgt tot het Nederlandse betaalverkeer.

3.3. ING voert verweer. Zij brengt – kort gezegd – naar voren dat zij ten tijde van de opzegging op 27 november 2020 en ten tijde van de bevestiging daarvan op 1 september 2021 terecht gebruik heeft gemaakt van haar contractuele opzeggingsbevoegdheid. Daarnaast is ING niet gehouden om Viruswaarheid.nl alsnog een bankrekening aan te bieden, omdat Viruswaarheid.nl zich onvoldoende heeft ingespannen om elders een bankrekening te openen en de vertrouwensbreuk tussen Viruswaarheid.nl en ING onherstelbaar is.

3.4. Op de stellingen van partijen wordt hierna, voor zover van belang, nader ingegaan.

4. De beoordeling

4.1. De eerste vraag die voorligt is of ING de bankrelatie met Viruswaarheid.nl mocht opzeggen met als gevolg dat Viruswaarheid.nl niet meer over haar bankrekening kan beschikken. Door de statuten- en naamswijziging van DancaMundo is Viruswaarheid.nl klant geworden van ING, waardoor dus ook sprake was van een bankrelatie.

4.2. Op grond van de ABV – die op de rechtsverhouding tussen partijen van toepassing zijn – heeft een bank een contractuele bevoegdheid om de relatie met een klant te beëindigen. De opzeggingsbevoegdheid van een bank en haar contractuele vrijheid zijn echter niet onbegrensd. De omstandigheden van het geval kunnen meebrengen dat het naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is dat een bank van haar contractuele opzeggingsbevoegdheid gebruik maakt (artikel 6:248 lid 2 Burgerlijk Wetboek (BW), zie ook HR 10 oktober 2014, ECLI:NL:HR:2014:2929). Of dat het geval is, dient te worden beoordeeld naar de stand van zaken ten tijde van de opzegging, dus *ex tunc*.

4.3. ING heeft de bankrelatie met Viruswaarheid.nl bij brief van 27 november 2020 opgezegd, zodat die datum als toetsmoment geldt. Volgens Viruswaarheid.nl moet het toetsmoment 1 september 2021 zijn, maar de brief van die datum was feitelijk een bevestiging van de eerdere opzegging. ING was door het eerste kort geding vonnis gehouden de relatie met Viruswaarheid.nl nog vier maanden voor te zetten en heeft in de brief van 1 september 2021 bericht de bankrelatie met Viruswaarheid.nl te beëindigen na afloop van die termijn. Het gaat er dus om of ING, gelet op de op 27 november 2020 bekende feiten en omstandigheden en met inachtneming van de belangen van Viruswaarheid.nl, de bankrelatie mocht opzeggen.

4.4. ING heeft in haar brief van 27 november 2020 meegedeeld dat zij het vertrouwen in de integriteit van Viruswaarheid.nl is verloren en dat zij om vier redenen het wettelijk verplichte klantonderzoek in de zin van artikel 5 Wwft niet succesvol heeft kunnen afronden. Deze redenen worden hierna besproken.

4.4.1. De rekening van DancaMundo is vanaf mei 2020 gebruikt door Viruswaarheid, dus een andere rechtspersoon dan de rekeninghouder DancaMundo. Dat is in strijd met de VZR. Viruswaarheid.nl ontkent dit niet, maar heeft erop gewezen dat daarvoor een rechtvaardigingsgrond bestond, te weten dat Viruswaarheid geen eigen rekening had. Volgens Viruswaarheid.nl voerde Viruswaarheid een duidelijke administratie en was er geen vermenging van gelden omdat de rekening van DancaMundo feitelijk alleen voor betalingsverkeer van Viruswaarheid werd gebruikt.

De omstandigheid dat Viruswaarheid geen andere rekening had, is naar het oordeel van de rechtbank geen rechtvaardiging voor het gebruik van de rekening van DancaMundo zonder voorafgaande toestemming van ING. Door de handelwijze van Viruswaarheid had ING namelijk ineens te maken met geldstromen voor een andere rechtspersoon dan DancaMundo, met andere risico's voor de bank op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering, en met andere risico's voor derden. Hoewel het begrijpelijk is dat Viruswaarheid snel over een bankrekening wilde beschikken, had zij de uitkomst van het klantonderzoek naar aanleiding van haar aanvraag voor een bankrekening moeten afwachten. Het argument dat er geen risico was op vermenging met geld van DancaMundo en dat Viruswaarheid alle betalingsbewegingen administreerde, brengt hierin, wat daar verder ook van zij, geen verandering.

4.4.2. Een deel van de ten behoeve van Viruswaarheid ontvangen donaties is gebruikt voor voldoening van een verplichting van Engel in privé. Viruswaarheid.nl heeft aangevoerd dat het bestuur van Viruswaarheid (dus Engel) toen bevoegd was de leningsovereenkomst (zie 2.6) aan te gaan en hiertoe ook in redelijkheid kon besluiten, omdat anders haar enig bestuurder, Engel, in financiële nood zou komen en zich niet meer aan zijn taak zou kunnen wijden. De lening was volgens Viruswaarheid.nl een gangbare gedraging in het economisch verkeer, die paste bij bijna ieder bedrijf of beroep, dus ook bij Viruswaarheid, en vormde bovendien een verstandige risicoloze korte termijn belegging met garantstelling waardoor donateurs niet zijn benadeeld.

Naar het oordeel van de rechtbank vormde de overmaking door DancaMundo van € 50.000,- naar een onbekende persoon in Spanje uit de ten behoeve van Viruswaarheid ontvangen donaties voor ING een serieuze aanwijzing voor (onrechtmatige) belangenverstrengeling, benadeling van donateurs en integriteitsrisico's, alsmede voor risico op overtreding van de

Wwft. Van de binnengekomen donaties heeft Engel € 50.000,- gebruikt voor een lening aan hemzelf voor de aankoop van onroerend goed in het buitenland. Dat strookt niet met de doelstelling van Viruswaarheid, namelijk (het voeren van procedures voor) het behoud van de democratische rechtsstaat. In de statuten van Viruswaarheid staat ook niets over het verstrekken of aangaan van leningen al dan niet ten behoeve van een in financiële nood verkerende bestuurder. Viruswaarheid had dan ook in redelijkheid niet mogen overgaan tot het uitlenen van dit bedrag. Daarbij komt dat Engel destijds enig bestuurder was van Viruswaarheid en een tegenstrijdig belang had bij deze leningsovereenkomst. Engel had namelijk een direct persoonlijk belang bij het aangaan van deze lening (te weten het afwenden van financiële privéproblemen), dat tegenstrijdig was met het belang van Viruswaarheid (te weten ingezameld geld gebruiken voor (het voeren van procedures voor) het behoud van de democratische rechtstaat.

4.4.3. ING heeft onderzoek ingesteld naar het gebruik van de rekening van DancaMundo en naar de lening. In dat kader heeft zij om onderbouwing met documentatie van de overboeking van € 50.000,- gevraagd (op 10 september 2020, zie 2.8) en daarna nog twee keer specifiek om de leningsovereenkomst verzocht (op 15 en 22 september 2020, zie 2.10). Ook na deze herhaalde verzoeken heeft Viruswaarheid de leningsovereenkomst niet verstrekt, wat in strijd is met de informatieverplichtingen uit de ABV en VZR. Volgens Viruswaarheid.nl was het niet verstrekken van de leningsovereenkomst geen onwil. Dat kan zo zijn, maar feitelijk heeft het tot mei 2021 (bijna 10 maanden) geduurd voordat de leningsovereenkomst aan ING werd verstrekt. ING kon hierdoor al die tijd geen adequaat onderzoek verrichten, wat voor haar reden was om de bankrelatie te beëindigen. Hiertoe was ING op grond van de Wwft ook verplicht.

4.4.4. Tot slot heeft ING in haar brief van 27 november 2020 erop gewezen dat de statuten- en naamswijziging van DancaMundo naar Viruswaarheid.nl, zonder toestemming van ING, niet achteraf een grondslag kon creëren voor de lening. Hier heeft Viruswaarheid.nl tegenin gebracht dat deze 'fusie' was ingegeven vanuit de wens om de belemmeringen bij ING over het oneigenlijke gebruik van de rekening weg te halen. Ook heeft Viruswaarheid.nl erop gewezen dat zij voor zo'n wijziging geen toestemming van ING nodig had. Hiermee miskent Viruswaarheid.nl dat zijn de verhouding tot ING op grond van artikel 2 van de ABV verplicht was om zich zorgvuldig te gedragen en zo goed mogelijk rekening te houden met de belangen van ING. Door de statuten- en naamswijziging heeft Viruswaarheid.nl ING geconfronteerd met andere activiteiten en een ander risicoprofiel, terwijl Viruswaarheid.nl wist dat ING niet akkoord ging met het omzetten van de rekening van DancaMundo naar Viruswaarheid.nl. ING had dit immers op 10 september 2020 uitdrukkelijk laten weten (zie 2.8). Viruswaarheid.nl wist ook dat ING bezig was met het klantonderzoek naar Viruswaarheid.nl en heeft dat onderzoek door deze statuten- en naamswijziging geprobeerd te omzeilen. Daarmee heeft Viruswaarheid.nl de belangen van ING geschaad.

4.5. Gelet op de hiervoor genoemde gang van zaken was ING gerechtigd de bankrelatie op 27 oktober 2020 op te zeggen. ING kon door toedoen van Viruswaarheid.nl het klantonderzoek in de zin van artikel 5 Wwft niet succesvol afronden en door de geconstateerde onregelmatigheden had ING het vertrouwen in de integriteit van Viruswaarheid.nl verloren. ING heeft bij de opzegging een termijn van drie maanden gehanteerd om Viruswaarheid.nl in de gelegenheid te stellen een bankrekening bij een andere bank te openen. Zodoende heeft ING de belangen van Viruswaarheid.nl om te

kunnen blijven deelnemen aan het betaalverkeer voldoende in acht genomen. De opzegging was naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid dan ook niet onaanvaardbaar en de vordering onder I zal worden afgewezen.

4.6. Vervolgens is de vraag aan de orde of ING alsnog gehouden is om Viruswaarheid.nl een bankrekening aan te bieden. Deze vraag dient te worden beantwoord naar de stand van zaken ten tijde van dit vonnis, dus *ex nunc*. In de rechtspraak wordt aangenomen dat een bank in bijzondere gevallen kan worden verplicht om een betaalrekening aan te bieden, ook aan rechtspersonen (zie gerechtshof Amsterdam 21 januari 2020, ECLI:N:GHAMS:2020:121 en het daarop volgende arrest van de Hoge Raad van 5 november 2021, ECLI:NL:HR:2021:1652). Dit vormt een uitzondering op het beginsel van contractsvrijheid. Dat beginsel brengt mee dat niemand kan worden verplicht een contractuele relatie met een ander aan te gaan, ook banken niet. Dit recht is fundamenteel en zwaarwegend, maar niet onbegrensd. Bij de begrenzing van dit recht voor banken is onder meer van belang dat hun maatschappelijke functie een bijzondere zorgplicht meebrengt ten opzichte van derden met wier belangen zij rekening behoren te houden op grond van hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt. Het is een feit van algemene bekendheid dat het zonder betaalrekening vrijwel onmogelijk is om deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer. Dit geldt niet alleen voor natuurlijke personen, maar ook voor rechtspersonen. Voor banken bestaat op grond van de Wft een wettelijke verplichting om consumenten een basisbankrekening aan te bieden, maar daaruit vloeit niet voort dat de contractsvrijheid van banken ten opzichte van niet-consumenten in het geheel niet kan worden ingeperkt. Daarom kan een bank onder bijzondere omstandigheden worden verplicht een contractuele relatie aan te gaan met een rechtspersoon, hetgeen *ex nunc* wordt beoordeeld aan de hand van alle omstandigheden van het geval. Tot de omstandigheden van het geval behoort ook de omstandigheid dat eerder een rechtsgeldige opzegging heeft plaatsgevonden, maar die omstandigheid is op zichzelf niet doorslaggevend.

4.7. Volgens Viruswaarheid.nl zijn de door ING bij de opzegging aangekaarte problemen inmiddels opgelost. De donaties komen binnen op de rekening van de stichting waarvoor ze zijn bedoeld. De lening is terugbetaald. Viruswaarheid.nl heeft een meerhoofdig bestuur en een toezichthoudend orgaan. Voor de bank is duidelijk welke gelden worden ontvangen en hoe die worden uitgegeven. De belangen van de donateurs zijn veilig, zoals ook blijkt uit het onderzoek van het OM (zie 2.26). Viruswaarheid.nl heeft meerdere aanvragen bij andere banken gedaan, maar het lukt haar niet om elders een bankrekening te openen. De andere banken willen, net als ING, Viruswaarheid.nl eenvoudigweg niet als klant vanwege haar gedachtengoed. Triodos heeft de aanvraag van Viruswaarheid.nl schriftelijk afgewezen, andere banken hebben telefonisch gemeld dat zij niet met Viruswaarheid.nl in zee willen of blijven de aanvraag trainen door steeds maar nieuwe stukken te vragen. Zonder bankrekening is Viruswaarheid.nl feitelijk monddood, aldus steeds Viruswaarheid.

4.8. ING voert het volgende aan. Viruswaarheid.nl heeft zich onvoldoende ingespannen om een bankrekening te openen bij andere banken en er bestaat wat haar betreft een onherstelbare vertrouwensbreuk met Viruswaarheid.nl. Die vertrouwensbreuk komt door het actief omzeilen van het klantonderzoek bij de aanvraag, de twijfels over de integriteit van het bestuur en de uitlatingen van Viruswaarheid.nl in de media, waarin zij heeft opgeroepen tot acties tegen ING-kantoren en het opnemen van banktegoeden. ING heeft daarin

aanleiding gezien maatregelen te nemen ter bescherming van haar werknemers. Voor ING is het onder deze omstandigheden onacceptabel om met Viruswaarheid.nl als klant verder te gaan.

4.9. Op dit moment kan de rechtbank niet vaststellen of Viruswaarheid.nl voldoende inspanningen heeft verricht om bij andere banken een rekening te openen. In het hierna volgende gaat de rechtbank daar wel vanuit. Daarbij wordt opgemerkt dat het kan zijn dat banken het gedachtengoed van Viruswaarheid.nl als controversieel bestempelen, maar dat dat op zichzelf uiteraard geen reden kan zijn om haar als klant te weren, gelet op het zwaarwegende belang van een stichting met een legale doelstelling zoals Viruswaarheid.nl om over een bankrekening te kunnen beschikken.

4.10. Bij de weging van de omstandigheden in deze zaak gaat het uitdrukkelijk om deze bank, dus ING, en om de geschiedenis die ING deelt met Viruswaarheid.nl, en dus niet om andere banken

4.11. De rechtbank laat zwaar wegen dat het zonder betaalrekening vrijwel onmogelijk is om deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer en dat Viruswaarheid.nl zonder betaalrekening ernstig wordt belemmerd in het realiseren van haar doelstellingen. Voor haar activiteiten heeft zij immers donaties nodig. Zonder bankrekening kan Viruswaarheid.nl dus geen kant op. Dat is onwenselijk, omdat Viruswaarheid.nl een legale stichting is, met een grote achterban. Ook de omstandigheden dat de lening is terugbetaald, de belangen van de donateurs bij Viruswaarheid.nl blijkens het onderzoek van het OM in goede handen zijn en dat Viruswaarheid.nl nu een meerhoofdig bestuur en een toezichthoudend orgaan heeft, wegen in haar voordeel.

4.12. Daar tegenover staat het belang van ING om niet met deze klant verder te gaan, gezien de vertrouwensbreuk. Viruswaarheid.nl heeft aangevoerd dat het wantrouwen van ING nooit terecht is geweest, maar daarin wordt zij niet gevolgd. Zoals hiervoor al is toegelicht, heeft Viruswaarheid.nl het wettelijk verplichte klantonderzoek van ING bewust doorkruist en ING met de naams- en statutenwijziging voor een voldongen feit geplaatst. ING werd zo geconfronteerd met een geheel nieuwe klant met andere activiteiten en een ander risicoprofiel. Daarnaast was de privélening van € 50.000,- op geen enkele manier te rechtvaardigen. Het handelen van Engel, die nog steeds deel uitmaakt van het bestuur van Viruswaarheid.nl, was in dit opzicht niet integer. Deze twee omstandigheden vormden voor ING serieuze aanwijzingen voor onrechtmatige belangenverstrengeling, misleiding van donateurs en risico's voor haarzelf en voor derden. ING heeft aldus begrijpelijkerwijs het vertrouwen in Viruswaarheid.nl verloren. In het traject daarna, en ook in de onderhavige procedure, heeft Viruswaarheid.nl de terechte zorgen van ING niet weggenomen. Viruswaarheid.nl ziet nog steeds niet in dat zij met haar handelen risico's in het leven heeft geroepen voor ING, omdat ING verplicht is financiële criminaliteit te voorkomen en te bestrijden, en een zorgplicht heeft ten opzichte van derden, zoals bijvoorbeeld donateurs van Viruswaarheid.nl. De negatieve uitlatingen in de media aan het adres van ING bevestigen dat de relatie van partijen ernstig is verstoord. De terechte zorgen van ING en de vertrouwensbreuk zijn sinds de opzegging dan ook niet in een ander perspectief komen te staan.

4.13. Onder deze omstandigheden kan niet van ING worden gevergd om met deze klant, die onvoldoende oog heeft voor de gerechtvaardigde belangen van ING en zich

onvoldoende heeft ingespannen om de vertrouwensbreuk te herstellen, een bankrelatie aan te gaan. Dat betekent dat ING niet gehouden is om Viruswaarheid.nl een betaalrekening aan te bieden en dat de vorderingen onder II en III worden afgewezen.

4.14. Viruswaarheid.nl zal als de in het ongelijk gestelde partij worden veroordeeld in de proceskosten, te vermeerderen met de wettelijke rente zoals hierna vermeld. De kosten aan de zijde van ING worden begroot op:

- griffierecht	€	667,00
- salaris advocaat	€	1.126,00 (2,0 punten × tarief € 563,00)
Totaal	€	1.793,00

5. De beslissing

De rechtbank

5.1. wijst de vorderingen af,

5.2. veroordeelt Viruswaarheid.nl in de proceskosten, aan de zijde van ING tot op heden begroot op € 1.793,00, te vermeerderen met de wettelijke rente als bedoeld in art. 6:119 BW over dit bedrag met ingang van veertien dagen na dit vonnis tot de dag van volledige betaling,

5.3. veroordeelt Viruswaarheid.nl in de na dit vonnis ontstane kosten, begroot op € 163,00 aan salaris advocaat, te vermeerderen, onder de voorwaarde dat Viruswaarheid.nl niet binnen 14 dagen na aanschrijving aan het vonnis heeft voldaan en er vervolgens betekening van de uitspraak heeft plaatsgevonden, met een bedrag van € 85,00 aan salaris advocaat en de exploitkosten van betekening van de uitspraak, en te vermeerderen met de wettelijke rente als bedoeld in art. 6:119 BW over de nakosten met ingang van veertien dagen na de betekening van dit vonnis tot aan de voldoening,

5.4. verklaart dit vonnis wat betreft de kostenveroordelingen uitvoerbaar bij voorraad.

Dit vonnis is gewezen door mr. N.C.H. Blankevoort, mr. M.R. Jöbsis en mr. P.J. van Eekeren en in het openbaar uitgesproken op 19 oktober 2022.

[REDACTED]

[REDACTED]

UITGEGEVEN VOOR GROSSE

De griffier van de
rechtbank Amsterdam

type: MRJ
coll: